

Vypracovala: Magdalena K.

Pamětník: Rozhovor jsem vedla se svým příbuzným, čtyřicátníkem z Prahy. Vystudoval gymnázium.

Ahoj, potřebovala bych s tebou udělat rozhovor do školy o době normalizace. Měl bys chvíli čas?

Ahoj, určitě mám, rád ti odpovím na otázky.

Jak si vlastně žil v době normalizace?

Narodil jsem se v Jižních Čechách, pocházím z venkova. Moje rodina původně vlastnila rozsáhlá hospodářská stavení, polnosti a lesy. V 50. letech nám byly statky zabaveny a proto se rodiče rozhodli venkov opustit a odstěhovat se do Prahy, za co jim jsem vděčný.

Předpokládám, že jsi v Praze studoval. Co jsi studoval?

Tím, že můj otec začal pracovat manuálně, změnil se můj třídní původ a bylo mi dovoleno studovat, stejně jako mým bratrům. Chodil jsem na základní školu podle toho, kde jsem bydlel. Škola byla sdílena všemi dětmi bez rozdílu třídního původu, soukromé školy neexistovaly. Po dokončení základní školy jsme mohli jít studovat na gymnázium a poté na vysokou školu, protože náš třídní původ byl dělnický.

A co máma jak pracovala?

Moje máma pracovala v nemocnici, tak jsem měl možnost přicházet mezi vzdělané lidi, lékaře atd. Samozřejmě jsem se stýkal i s rodinami mých spolužáků, které byly velmi různorodé, díky tomu, že základní škola tolik nerozlišovala prostředí, z kterého děti pocházely.

Jak to vypadalo na střední škole?

Na střední škole bylo studium už obtížnější, neboť zde vznikal nátlak na vstup do organizací řízených komunisty. Stejně tak někteří studenti měli problémy, jelikož jejich rodiče byli věřící nebo angažovaní proti politice komunistické strany. Tam jsem se začal setkávat s lidmi, kteří měli poměrně vyhraněný názor. A zároveň s lidmi, kteří měli problémy s komunistickou stranou.

Jakou hrál zmiňovaný původ roli v té době?

Původ měl klíčový vliv na možnosti vzdělání. Komunisté rozhodovali, kdo půjde kam studovat a co by měl dělat. To obzvláště na malých vesnicích, kde každý znal každého, všichni věděli o sobě navzájem všechno. Město bylo daleko anonymnější, ale i tam hrozila perzekuce ze strany komunistů a měl jsem několik přátel, kterým bylo umožněno studovat pouze jeden typ školy. Jeden můj kamarád studoval jadernou průmyslovku, protože to byla jediná, kterou mu dovolili vystudovat, ale když potom dokončil vysokou školu technického směru a došlo ke změně politického režimu, tak šel okamžitě studovat sociologii, což bylo něco, co ho zajímalo a bavilo a vystudoval, takže dnes dělá to co chtěl.

A co třeba dnes běžné studium v zahraničí?

Možnosti byly velmi omezené, v podstatě se mohlo studovat jenom v zemích východního bloku, v Polsku nebo v Rusku. Měl jsem několik spolužáků, kteří tuto možnost zvolili, například jeden můj spolužák z gymplu šel studovat námořnickou školu v Polsku. Takových ale nebylo mnoho.

Jak to vypadalo po ukončení školy? Dalo se nějak svobodně rozhodnout?

Možnosti svobodného uplatnění po dokončení školy byly samozřejmě specifické. Nebylo jednoduché sehnat zaměstnání, které by člověka bavilo. Paradoxní bylo, že za komunistů bylo povinností pracovat, nikdo nesměl být bez práce. Takže někdy to vedlo k tomu, že společnost uměle generovala zaměstnání v některých oblastech. Co se týká učitelů, jejich role byla myslím velmi obtížná, protože studenti někdy říkali poměrně otevřeně věci, které si mysleli. Jejich situace nebyla jednoduchá, protože komunistická strana byla všudypřítomná. Studenti říkali věci, které nebyly povoleny.

Pamatuju si například, že nám pomohla zástupkyně ředitele zorganizovat koncert Vladimíra Merty na škole a měla z toho problémy.

A co každodenní věci, zájmy apod. Byly také třeba zakázány?

Vzhledem k tomu, že hodně každodenních aktivit bylo řízeno komunisty nebo přímo zakázáno, tak se lidé soustředili na věci, které byly dovolené, to znamená třeba: chalupaření, hodně lidí z měst vlastnilo chaty a chlaupy mimo Prahu takže na víkendy vyráželi mimo Prahu a starali se tam o svoje zahrádky a chalupy, umožňovalo jim to trochu zapomenout na každodenní realitu. Dále se často věnovali kutilství nebo různým modelářským zábavám. Mládežnické organizace byly kontrolovány komunisty, v některých organizacích zůstával sokolský duch, hlavně díky lidem, kteří se věnovali činnosti mládeže. Některé tábory byly zaměřeny i na vzdělávání nebo český jazyk apod. Sport byl podporován komunisty, takže to byla jedna z aktivit, které se věnovalo hodně lidí. Hlavně děti sportovali v té době víc, než sportují dnes.

Když jsme u těch dětí, jaké to bylo, když některé věci nemohli říkat na veřejnosti, ale věděli, že o nich doma mluví?

Pro rodinu to bylo velmi obtížné vysvětlit dětem, že to co slyší doma, nemůžou nikde opakovat. Proto rodiče raději některé věci před dětmi neříkali, aby to nemohli říkat třeba ve škole, kde by je mohl někdo třeba udat.

Děkuji za rozhovor, měj se hezky.

Já děkuju, ahoj.